

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЦЕНТР ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я МОЗ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ
АКАДЕМІЯ НАУК ВИЩОЇ ШКОЛИ УКРАЇНИ
БАТУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ШОТА РУСТАВЕЛІ (ГРУЗІЯ)
РИЗЬКИЙ ПІВНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ (ЛАТВІЯ)
БАЛТІЙСЬКА МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЯ (ЛАТВІЯ)
WORLD ASSOCIATION FOR POSITIVE AND TRANSCULTURAL PSYCHOTHERAPY
(НІМЕЧЧИНА)
DARE INNOVATIONS (УГОРЩИНА)
КАГУЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОГДАНА ПЕТРИЧЕЙКА
ХАШДЕУ (МОЛДОВА)
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ О.О. БОГОМОЛЬЦЯ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ОСТРОГРАДСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»
ІНСТИТУТ ПСИХОЛОГІЇ ІМЕНІ Г. С. КОСТЮКА НАПН УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА
ЦЕНТР УКРАЇНСЬКО-ЄВРОПЕЙСЬКОГО НАУКОВОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

III МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

«СУЧАСНІ НАПРЯМИ ЗМІН В УПРАВЛІННІ ОХОРОНОЮ ЗДОРОВ'Я: МОДЕРНІЗАЦІЯ, ЯКІСТЬ, ПСИХОЛОГІЯ ТА КОМУНІКАЦІЯ»

*28 травня 2026 року
м. Одеса, Україна*

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Шнайдер Станіслав Аркадійович – в.о. ректора Одеського національного медичного університету, доктор медичних наук, професор, член-кореспондент НАМН України, заслужений діяч науки і техніки України;
Запорожан Валерій Миколайович – голова Вченої Ради Одеського національного медичного університету, доктор медичних наук, професор, академік НАМН України;
Орабіна Тетяна Миколаївна – заступник генерального директора Центру громадського здоров'я МОЗ України, асистент кафедри менеджменту охорони здоров'я Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, PhD;
Марічерета Валерія Геннадіївна – перший проректор Одеського національного медичного університету, голова групи експертів МОЗ за напрямом «Акушерство та гінекологія» – експерт-консультант Міністра охорони здоров'я України, доктор медичних наук, професор, академік НАМН вищої освіти України;
Дідманідзе Ібраїм – керівник Центру мов та інформаційних технологій факультету освіти Батумського державного університету імені Шота Руставелі (Грузія);
Дьяков Роман – президент правління Ризького північного університету, доктор технічних наук, професор, академік (Латвія);
Волков Владислав – ректор Балтійської міжнародної академії, доктор суспільних наук, доцент (Латвія);
Марошвельді Дора – засновниця та генеральна директорка DARE Innovations;
Врабіс Сільвія – кафедра історії та теорії освіти факультету гуманітарних та педагогічних наук Державного університету «Богдан Петричейку Хашідеу», доктор психологічних наук (Молдова);
Бориц Вікторія Ігорівна – професор кафедри менеджменту охорони здоров'я та психології Одеського національного медичного університету, доктор економічних наук, професор;
Наконечний Олександр Григорович – президент Академії наук вищої школи України, доктор фізико-математичних наук, професор, академік Національної академії наук України;
Труніна Ірина Михайлівна – завідувач кафедри менеджменту і маркетингу Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського, доктор економічних наук, професор;
Векшовець Тетяна Андріївна – професор кафедри менеджменту охорони здоров'я Національного медичного університету імені О. О. Богомольця, директор ННЦ «Бізнес-школа НМУ імені О. О. Богомольця», доктор медичних наук, професор;
Рудінська Олена Володимирівна – завідувач кафедри менеджменту охорони здоров'я та психології Одеського національного медичного університету, кандидат економічних наук, доцент;
Храпкіна Валентина Валентинівна – професор кафедри менеджменту, маркетингу та підприємництва Національного університету «Києво-Могилянська академія», доктор економічних наук, професор;
Бабієнко Володимир Володимирович – завідувач кафедри гігієни, медичної екології та громадського здоров'я Одеського національного медичного університету, доктор медичних наук, професор;
Опря Євген Васильович – завідувач кафедри психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії Одеського національного медичного університету, доктор медичних наук, професор;
Литвиненко Ольга Дмитрівна – професор кафедри менеджменту охорони здоров'я та психології Одеського національного медичного університету, доктор психологічних наук, професор;
Сердюк Людмила Захарівна – головний науковий співробітник лабораторії психології особистості імені П. Р. Чамати Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України, доктор психологічних наук, професор;
Халік Олена Олександрівна – завідувач кафедри психології Університету Короля Данила, кандидат психологічних наук, доцент;
Кусик Наталія Львівна – начальник навчально-методичного відділу, доцент кафедри менеджменту охорони здоров'я та психології Одеського національного медичного університету, кандидат економічних наук, доцент.

С 91 Сучасні напрями змін в управлінні охороною здоров'я: модернізація, якість, психологія та комунікація: Міжнародна наукова конференція. За заг. ред. проф. В. Г. Марічерета, 28 травня 2026 року, м. Одеса. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2026. 452 с.
ISBN 978-966-397-640-2

До збірника матеріалів конференції увійшли тези доповідей, які стали предметом обговорення учасників Міжнародної наукової конференції «Сучасні напрями змін в управлінні охороною здоров'я: модернізація, якість, комунікація» у м. Одесі 31 травня 2024 року у Одеському національному медичному університеті.

Збірник зібраний науковими фахівцями Одеського національного медичного університету і розрахований на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти.

УДК 351.77-048.35(062.552)

© Одеський національний медичний університет, 2026
ISBN 978-966-397-640-2 © Українсько-польське наукове видавництво «Liha-Pres», 2026

Синергія чи виснаження: організаційні стратегії профілактики вигорання в мультидисциплінарних командах Дністрянський Богдан Володимирович	296
Роль самоконтролю та креативності у формуванні психологічної стійкості працівників сфери охорони здоров'я в умовах криз Дружкова Ірина Сергіївна, Хакімова Альбіна Фарідівна, Гапатин Соломія Василівна	298
Цифрові інструменти соціально-психологічної підтримки особистості в умовах кризової невизначеності Кайманова Яна Вікторівна	302
Збереження культурної ідентичності дітей та молоді з інвалідністю в умовах воєнної кризи: психологічні механізми та комунікаційні стратегії Подкупко Тетяна Леонідівна, Цибух Людмила Миколаївна	306
Нейрофізіологія зцілення: шлях через тіло, рух та контакт до розблокування життя Сініцина Оксана Василівна	309

СЕКЦІЯ 7. ПСИХОЛОГІЯ ТА ПСИХОТЕРАПІЯ. СФЕРИ УПРАВЛІННЯ, РОЗВИТКУ ТА САМОПІЗНАННЯ

Самооцінка як чинник формування позитивного образу Я у дівчат підліткового віку Аверкієва Людмила Володимирівна	312
Особливості ставлення до смерті як чинник психологічної адаптації у різні періоди дорослості Аксененко Вероніка Ігорівна, Терещенко Ольга Олегівна	316
Стрес пацієнта під час звернення до лікаря: психологічні причини та базові права пацієнта Валах Вікторія Володимирівна, Гуляєва Дар'я Максимівна	318
Спілкування лікаря і пацієнта: коли неvwічливість стає порушенням прав Валах Вікторія Володимирівна, Дяченко Єлизавета Дмитрівна	320
Контингентна самооцінка підлітків в умовах цифрового соціального порівняння: психологічні механізми та напрями профілактики Гапатин Соломія Василівна, Гаврилишина Любов Богданівна	322
Психологічні особливості адаптаційного потенціалу в особистостей з порушеннями харчової поведінки Житнюк Юлія Юрївна, Литвиненко Ольга Дмитрівна	326

Література:

1. Бойко О. В., Мельник І. М. Професійне вигорання медичних та соціальних працівників: організаційні детермінанти та шляхи подолання. *Громадське здоров'я та менеджмент*. 2023. № 2. С. 85–92.
2. Коваленко Р. С. Психологічна безпека та управління конфліктами в мультидисциплінарних реабілітаційних командах. *Вісник соціальної роботи та охорони здоров'я*. 2024. № 1. С. 41–49.
3. West M. A., Lyubovnikova J. Illusions of team working in health care. *Journal of Health Organization and Management*. 2022. Vol. 27 (1). P. 106–142.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-640-2-80>

РОЛЬ САМОКОНТРОЛЮ ТА КРЕАТИВНОСТІ У ФОРМУВАННІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СТІЙКОСТІ ПРАЦІВНИКІВ СФЕРИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УМОВАХ КРИЗ

Дружкова Ірина Сергіївна

*здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
Одеський національний медичний університет
м. Одеса, Україна*

Хакімова Альбіна Фарідівна

*здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
Одеський національний медичний університет
м. Одеса, Україна*

Гапатин Соломія Василівна

*Викладач кафедри менеджменту охорони здоров'я та психології
Одеський національний медичний університет
м. Одеса, Україна*

В умовах соціально-політичної нестабільності, воєнних дій та трансформації системи охорони здоров'я особливої актуальності набуває проблема збереження психологічного благополуччя медичних працівників. Їх професійна діяльність пов'язана з високим рівнем стресу, емоційного виснаження та функціонуванням в умовах невизначеності, що підвищує ризик вигорання та вторинної травматизації. Це актуалізує

необхідність вивчення психологічних ресурсів адаптації та саморегуляції.

У нашому дослідженні психологічна стійкість розглядається як здатність ефективно адаптуватися до стресових і травматичних впливів, зберігаючи стабільність функціонування та здатність до відновлення. Дослідження підтверджують, що високий рівень стійкості пов'язаний із кращим психічним здоров'ям, ефективнішими копінг-стратегіями та нижчим рівнем професійного вигорання.

Одним із ключових чинників забезпечення психологічної стійкості є самоконтроль як складова ширшої системи саморегуляції. Самоконтроль визначається як здатність особистості керувати власними емоціями, поведінкою та когнітивними процесами відповідно до поставлених цілей і вимог ситуації. У межах транзакційної теорії стресу та копінг-самоконтроль проявляється через використання копінг-стратегій – когнітивних і поведінкових зусиль, спрямованих на подолання стресових ситуацій. Важливим є розрізнення адаптивних (проблемно-орієнтованих, активних) та неадаптивних (уникнення, заперечення) стратегій, які по-різному впливають на психологічну стійкість.

Разом із тим сучасні дослідження все більше підкреслюють роль креативності як важливого ресурсу психологічної адаптації. Креативність розглядається не лише як здатність до створення нових ідей, але і як форма когнітивної гнучкості, що забезпечує ефективне реагування на нестандартні, невизначені та кризові ситуації. У контексті професійної діяльності медичних працівників креативність проявляється у здатності знаходити альтернативні рішення, адаптуватися до змінних умов та переосмислювати складні ситуації, що сприяє зниженню рівня стресу та підвищенню ефективності діяльності.

Метою дослідження є виявлення особливостей взаємозв'язку самоконтролю, креативності та психологічної стійкості працівників сфери охорони здоров'я в умовах криз.

Відповідно до мети дослідження визначено завдання: оцінити рівень психологічної стійкості медичних працівників, проаналізувати копінг-стратегії як прояви самоконтролю, дослідити креативність як показник когнітивної гнучкості та встановити взаємозв'язки між зазначеними змінними.

У дослідженні використано комплекс психодіагностичних методик для оцінки компонентів саморегуляції та адаптації в умовах стресу: Connor–Davidson Resilience Scale (CD-RISC-10) – для вимірювання психологічної стійкості (Connor & Davidson, 2003; Campbell-Sills & Stein, 2007), Brief COPE – для аналізу копінг-стратегій (Carver, 1997), Crisis and Trauma Assessment Scale-2 (CATS-2) – для оцінки кризового досвіду (Sachser et al., 2017), а також тест творчого мислення Ф.

Вільямса – для визначення когнітивної гнучкості. Статистична обробка даних здійснювалася із застосуванням кореляційного аналізу.

В дослідженні сформульовано гіпотези щодо позитивного зв'язку психологічної стійкості з адаптивними копінг-стратегіями та креативністю, модераторної ролі креативності у процесах саморегуляції, а також негативного впливу кризового досвіду, що частково компенсується самоконтролем і креативністю.

Результати дослідження підтвердили наявність статистично значущих взаємозв'язків між психологічною стійкістю, копінг-стратегіями та креативністю у працівників сфери охорони здоров'я. Виявлено статистично значущі позитивні кореляції між психологічною стійкістю та адаптивними копінг-стратегіями ($p < 0,05$), а також між показниками креативності та рівнем стійкості.

Зокрема, було виявлено позитивний кореляційний зв'язок між рівнем психологічної стійкості та використанням адаптивних копінг-стратегій, таких як активне подолання, планування та позитивна переоцінка ситуації. Отримані результати узгоджуються з положеннями транзакційної теорії стресу і копіngu, відповідно до якої ефективність адаптації до стресових умов значною мірою залежить від характеру когнітивно-поведінкових стратегій, що застосовуються індивідом.

Водночас було встановлено, що використання неадаптивних копінг-стратегій (уникнення, заперечення, поведінкова дезактивація) негативно корелює з рівнем психологічної стійкості, що підтверджує результати сучасних досліджень щодо ролі деструктивних стратегій у формуванні емоційного вигорання та зниженні ефективності професійної діяльності медичних працівників.

Особливу увагу привертає встановлений позитивний зв'язок між показниками креативності та психологічної стійкості. Особи з вищим рівнем когнітивної гнучкості, здатності до генерації альтернативних рішень та оригінального мислення демонструють більшу ефективність у подоланні стресових ситуацій. Це узгоджується з підходами, що розглядають креативність як важливий ресурс психологічної адаптації та механізм конструктивного переосмислення кризового досвіду. Крім того, результати свідчать про те, що креативність виконує функцію модератора у взаємозв'язку між самоконтролем і психологічною стійкістю. Зокрема, у респондентів із високим рівнем креативності адаптивні копінг-стратегії виявляються більш ефективними, що може пояснюватися здатністю до більш гнучкого вибору поведінкових стратегій у складних ситуаціях.

Аналіз впливу кризового досвіду показав, що високий рівень травматичного навантаження пов'язаний зі зниженням психологічної стійкості, що відповідає результатам досліджень у сфері травматичного

стресу. Водночас було встановлено, що за умов високого рівня самоконтролю та креативності негативний вплив кризового досвіду частково нівелюється, що свідчить про їх компенсаторну функцію у процесі психологічної адаптації.

Установлено, що психологічна стійкість працівників сфери охорони здоров'я формується як інтегративний ресурс, що поєднує самоконтроль, копінг-стратегії та креативність. Адаптивні копінг-стратегії позитивно пов'язані зі стійкістю, тоді як неадаптивні – знижують її рівень. На нашу думку, креативність виступає важливим чинником саморегуляції, забезпечуючи когнітивну гнучкість, переосмислення складних ситуацій і пошук ефективних рішень.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості їх використання для розробки програм психологічної підтримки медичних працівників, спрямованих на розвиток саморегуляції, адаптивних копінг-стратегій і креативного мислення. Перспективи подальших досліджень пов'язані з поглибленим вивченням ролі креативності та розробкою психологічних інтервенцій для підвищення стійкості в умовах тривалих криз.

Література:

1. Ahmad B., Rehman K., Bangash S., Zarkaish R., Babak M., Rehman S., Ihsan S., Khattak F. A., Irfan M., Rehman A., Khan A. J., Khan Z. Coping strategies and resilient behavior among frontline healthcare workers: A scoping review. *Dialogues in Health*. 2025. 7, 100252. <https://doi.org/10.1016/j.dialog.2025.100252>
2. Çağatay A., Çakmak İ. The mediating role of psychological resilience in the relationship between health anxiety and burnout among healthcare workers working in closed environments. *BMC Health Serv Res*. 2026. 26, 430 <https://doi.org/10.1186/s12913-026-14240-8>
3. Carver C.S. You want to measure coping but your protocol' too long: Consider the brief cope. *Int. J. Behav. Med.* 4, 92–100 (1997). https://doi.org/10.1207/s15327558ijbm0401_6
4. Connor K.M., Davidson J.R.T. Development of a new resilience scale: The Connor-Davidson Resilience Scale (CD-RISC). *Depress. Anxiety*. 2003. 18. 76–82. <https://doi.org/10.1002/da.10113>
5. Folkman S. Stress: Appraisal and Coping. In: Gellman, M.D., Turner, J.R. (eds) *Encyclopedia of Behavioral Medicine*. Springer, New York, NY. 2013. https://doi.org/10.1007/978-1-4419-1005-9_215
6. Druzhkova I., Annienkova I., Busel S., Nemchenko H., Rudinska O. Gender challenges in healthcare, psychological strategies for overcoming discrimination *Amazonia Investiga*. 2025. Vol. 14, No. 86. P. 114–130. DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2025.86.02.10>

7. Robertson, I.T., Cooper, C.L., Sarkar, M. and Curran, T. (2015), Resilience training in the workplace from 2003 to 2014: A systematic review. *J Occup Organ Psychol*, 88: 533-562. <https://doi.org/10.1111/joop.12120>

8. West, C. P., Dyrbye, L. N., & Shanafelt, T. D. (2018). Physician burnout: contributors, consequences and solutions. *Journal of internal medicine*, 283(6), 516–529. <https://doi.org/10.1111/joim.12752>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-640-2-81>

ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ КРИЗОВОЇ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Кайманова Яна Вікторівна

старший викладач кафедри психології

Північноукраїнський інститут імені Героїв Крут

Приватного акціонерного товариства «Вищий навчальний заклад

«Міжрегіональна Академія управління персоналом»

м. Чернігів, Україна

Сучасне суспільство дедалі частіше стикається з кризовими ситуаціями, які супроводжуються невизначеністю, ризиком, тривогою та порушенням звичного способу життя. Воєнні події, соціально-економічна нестабільність, вимушене переміщення, втрата роботи, розрив соціальних зв'язків і постійний потік тривожної інформації негативно впливають на психологічний стан особистості. У таких умовах особливої актуальності набуває соціально-психологічна підтримка, спрямована на збереження емоційної рівноваги, зниження рівня стресу, підтримку адаптації та відновлення відчуття безпеки.

Особливістю кризової невизначеності є те, що людина не завжди може чітко прогнозувати майбутнє, планувати звичне життя, спиратися на стабільні соціальні структури або отримувати підтримку в традиційний спосіб. Саме тому зростає значення цифрових інструментів, які дають змогу швидко поширювати інформацію, надавати психологічну підтримку дистанційно, організовувати комунікацію між фахівцями та отримувачами допомоги, підтримувати групи взаємодопомоги та забезпечувати доступ до перевірених матеріалів із самопомоги.